

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jerzy Grubba

SSN Jarosław Matras

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie **P. K.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 31 lipca 2024 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego,

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Kędzierzynie - Koźlu

z dnia 7 grudnia 2023 r., sygn. akt II K 205/23,

**uchyla zaskarżony wyrok i na podstawie art. 537 § 2 k.p.k. w
zw. z art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. i w zw. z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. umarza
postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego; obciąża
Skarb Państwa kosztami procesu.**

[J.J.]

Jerzy Grubba

Waldemar Płóciennik

Jarosław Matras

UZASADNIENIE

P. K. został skazany prawomocnymi wyrokami:

I. Sądu Rejonowego w Grójcu z dnia 28 marca 2022 r., w sprawie II K 1065/20, za przestępstwa z art. 278 § 1 k.k., popełnione w okresie od 20 marca do 25 marca 2020 r. na karę 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności oraz z art. 284 § 1 k.k., popełnione w dniu 25 marca 2020 r. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności; wyrokiem tym orzeczono też karę łączną 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz obowiązek naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonej;

II. Sądu Rejonowego w Kędzierzynie – Koźlu z dnia 21 kwietnia 2022 r., w sprawie II K 113/22, za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 3 k.k. popełnione w dniu 5 lutego 2022 r. na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności. Sąd orzekł obowiązek naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonej. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Strzelcach Opolskich z dnia 24 sierpnia 2022 r. karę ograniczenia wolności zamieniono na zastępczą karę pozbawienia wolności.

Sąd Rejonowy w Kędzierzynie – Koźlu wyrokiem łącznym z dnia 7 grudnia 2023 r., w sprawie II K 205/23,

1. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. oraz art. 87 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. w miejsce kar jednostkowych pozbawienia wolności i ograniczenia wolności orzeczonych w wyrokach w sprawach II K 1065/20 i II K 113/22 wymierzył skazanemu P. K. karę łączną 1 roku i 9 miesięcy pozbawienia wolności (pkt I wyroku);
2. na podstawie art. 577 k.p.k. zaliczył skazanemu na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności okresy kar odbytych do wyroków podlegających łączeniu;
3. stwierdził, iż pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w połączonych wyrokach podlegają odrębnemu wykonaniu.

Żadna ze stron nie zaskarżyła wyroku Sądu Rejonowego, który uprawomocnił się w dniu 15 grudnia 2023 r.

Kasację na korzyść skazanego P. K. wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżając w całości wyrok łączny, na podstawie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił „rażące naruszenie przepisu prawa karnego

procesowego, to jest art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., stanowiące bezwzględną przyczynę uchylenia orzeczenia, określoną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., polegające na wydaniu w dniu 7 grudnia 2023 r. wyroku łącznego, który uprawomocnił się bez postępowania odwoławczego w dniu 15 grudnia 2023 r. (sygn. akt II K 205/23) oraz orzeczeniu kary łącznej 1 roku i 9 miesięcy pozbawienia wolności, obejmującej kary wymierzone wobec P. K. wyrokami Sądu Rejonowego w Grójcu o sygn. akt II K 1065/20 i Sądu Rejonowego w Kędzierzynie – Koźlu, sygn. akt II K 113/22, podczas gdy postępowanie w tym samym przedmiocie co do tych samych wyroków tej samej osoby zostało wcześniej prawomocnie zakończone wydaniem przez Sąd Rejonowy w Rybniku w dniu 23 listopada 2023 r., sygn. akt III K 1432/23, wyroku łącznego, który uprawomocnił się w dniu 1 grudnia 2023 r., w pierwszej instancji”.

Odwołując się do tego zarzutu skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenie i umorzenie postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego na podstawie art. 537 § 2 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja wniesiona na korzyść skazanego przez Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie i uwzględnienie w trybie określonym w art. 535 § 5 k.p.k.

Postępowanie w przedmiocie wydania wobec skazanego P. K. wyroku łącznego zostało zainicjowane pismem Zastępcy Dyrektora Zakładu Karnego w S. z dnia 10 maja 2023 r., sporządzonego w trybie art. 12b k.k.w., w którym informował Sąd o wprowadzeniu do wykonania wobec skazanego dwóch kar orzeczonych wyrokami Sądu Rejonowego w Grójcu w sprawie II K 1065/20 i Sądu Rejonowego w Kędzierzynie-Koźlu w sprawie II K 113/22. Pismo zostało zarejestrowane w Sądzie Rejonowym w Kędzierzynie-Koźlu w dniu 16 maja 2023 r. (k.1 akt II K 205/23), a sprawie nadano sygnaturę II K 205/23.

Efektem przeprowadzonego postępowania było wydanie przez Sąd Rejonowy w Kędzierzynie – Koźlu w dniu 7 grudnia 2023 r. wyroku łącznego, którym Sąd połączył P. K. kary jednostkowe pozbawienia wolności ze sprawy II K 1065/20, z karą

ograniczenia wolności z wyroku ze sprawy II K 113/22 i w ich miejsce wymierzył karę łączną 1 roku i 9 miesięcy pozbawienia wolności.

Z lektury akt sprawy wynika, że w dniu wydania wyroku łącznego w rozważanej sprawie, tj. 7 grudnia 2023 r., w obrocie prawnym funkcjonował już wyrok łączny wydany w sprawie III K 1432/23, przez Sąd Rejonowy w Rybniku w dniu 23 listopada 2023 r. (prawomocny od dnia 1 grudnia 2023 r.), wobec tego samego skazanego, w tej samej materii, który wprawdzie orzekł karę łączną w innej konfiguracji, niż w kwestionowanym orzeczeniu, jednakże objął on swoim rozstrzygnięciem wyroki wydane m.in. w sprawach II K 1065/20 i II K 113/22 (k. 34-35 oraz załączone do kasacji dane o karalności P. K. z dnia 14 czerwca 2024 r.). Przedmiotem postępowania w sprawie III K 1432/23 Sądu Rejonowego w Rybniku były zbiegające się wyroki: Sądu Rejonowego w Strzelcach Opolskich z 23 lutego 2015 r., sygn. akt II K 1082/14, Sądu Rejonowego w Strzelcach Opolskich z dnia 28 listopada 2017 r., sygn. akt II K 531/17, dwa opisane wcześniej wyroki Sądu Rejonowego w Grójcu i Sądu Rejonowego w Kędzierzynie – Koźlu, a także wyrok Sądu Rejonowego w Rybniku z dnia 19 lipca 2023 r., sygn. akt III K 793/23, którym wymierzono skazanemu za czyn z art. 286 § 1 k.k. karę 6 miesięcy pozbawienia wolności. Wyrokiem łącznym Sąd Rejonowy w Rybniku połączył kary wymierzone skazanemu wyrokami Sądu Rejonowego w Grójcu, Sądu Rejonowego w Kędzierzynie – Koźlu i Sądu Rejonowego w Rybniku i wymierzył skazanemu karę łączną 2 lat pozbawienia wolności, a w odniesieniu do wyroków Sądu Rejonowego w Strzelcach Opolskich na podstawie art. 572 k.p.k. postępowanie umorzył.

Z powyższego wynika, iż od dnia 1 grudnia 2023 r., tj. dnia uprawomocnienia się wyroku łącznego w sprawie III K 1432/23, istniała negatywna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej - *res iudicata*, która zniosła wcześniej zaistniałą względną przesłankę odwoławczą - *lis pendens*.

Jak podkreślił Sąd Najwyższy w sprawie III KK 491/15, „negatywna przesłanka *lis pendens*, stanowiąca względny powód odwoławczy, formułuje zakaz równoległego prowadzenia postępowań karnych dotyczących tego samego przedmiotu procesu, w stosunku do tej samej osoby, podyktowany względami ekonomiki procesowej. Jednak zakaz ten ustaje z chwilą, gdy w jednym z tych

postępowania zapadnie prawomocny wyrok kończący postępowanie w sprawie. Wówczas zaczyna funkcjonować negatywna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej (*res iudicata*), która rodzi zakaz *ne bis in idem*, czyli zakaz zarówno ponownego wszczynania, jak i kontynuowania postępowania o ten sam czyn tej samej osoby, co do którego zapadło prawomocne orzeczenie. Przesłankę *res iudicata*, zaliczaną do tzw. bezwzględnych przyczyn odwoławczych (art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.), tworzą zawsze prawomocne orzeczenia merytoryczne, a także formalne, o ile oparte są na ujemnej przesłance bezwzględnej. Ma to na celu zapewnienie stabilności prawa i orzeczeń organów procesowych w postępowaniu karnym, a także służy realizacji wspomnianej zasady *ne bis in idem*, stanowiącej gwarancję, że nikt nie będzie pociągany więcej niż raz do odpowiedzialności karnej za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2016 r.). Poczynione uwagi wraz z regulacją art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., stanowiącą bezwzględny nakaz umorzenia postępowania karnego, gdy wcześniejsze postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone, mają pełne odniesienie do postępowań w przedmiocie wydania wyroku łącznego (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2015 r., III KK 308/15).

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, że w sprawie Sądu Rejonowego w Kędzierzynie – Koźlu o sygn. akt II K 205/23, doszło do rażącego uchybienia w postaci powagi rzeczy osądzonej, a tym samym w sprawie tej wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza przewidziana w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. Jednocześnie podkreślić należy, że „wydanie nowego wyroku łącznego wbrew przesłance powagi rzeczy osądzonej nie powoduje utraty mocy przez poprzedni wyrok łączny, albowiem skutek, o którym mowa w art. 575 § 1 in fine k.p.k., może nastąpić tylko wówczas, gdy spełnione są przesłanki określone w tym przepisie, a zatem gdy zachodzi realna potrzeba wydania nowego wyroku łącznego. W wypadku uchylenia wyroku wydanego z naruszeniem art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. wykonaniu podlega poprzedni wyrok łączny, gdyż nie utracił on mocy na podstawie art. 575 § 1 k.p.k.” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2018 r., III KK 126/18).

Z tych względów, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Kędzierzynie – Koźlu w sprawie II K 205/23 i umorzył postępowanie w przedmiocie

wydania wyroku łącznego na podstawie art. 537 § 2 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

[J.J.]

[ms]

Jerzy Grubba Waldemar Płóciennik Jarosław Matras